

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Jätelainsäädännön kokonaisuudistus

KOKOEKO-seminaari
24.2.2011

Ylitarkastaja Teemu Virtanen
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hallituksen esitys jätelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi - valmistelutilanne

- HE 199/2010 Hallituksen esitys eduskunnalle jätelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
 - 15.10.2010 eduskuntaan => lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto
 - Valiokunnalle luonnos yleisasetukseksi jätteistä
- Muiden jätelakiin liittyvien asetusten (10-15 kpl) valmistelu jatkuu YM:ssä: syksy 2010-kevät 2011
- Uusi lainsäädäntö voimaan 2012
 - Direktiivi pantava täytäntöön 12.12.2010
- www.ymparisto.fi/jatelainuudistus

Jätelain uudistus - mikä muuttuu?

- Soveltamisala sekä keskeiset periaatteet ja velvollisuudet säilyvät jokseenkin ennallaan.
- Uusia säännöksiä jätehuollon etusijajärjestyksen (jätehierarkian) toteuttamiseksi.
- Yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoon vain vähäisiä muutoksia. Vastuuta täsmennetään mm. suhteessa tuottajan vastuuseen.
- Tuottajien vastuuta pakkausjätteiden jätehuollon järjestämisestä laajennetaan.
- Uusia säännöksiä valvonnan ja seurannan tehostamiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (2 luku)

Etusijajärjestys

EY:n jätedirektiivin
jätehierarkia lain
yleisperiaatteeksi:

...Etusijajärjestyksestä
voidaan poiketa, jos
tämä on tuotteen ja
jätteen elinkaaren
aikaisten vaikutusten
vuoksi perusteltua....

1. Määrän ja haitallisuuden
vähentäminen

2. Uudelleenkäytön valmistelu

3. Kierrätys

4. Hyödyntäminen energiana tai muu
hyödyntäminen

5. Loppukäsittely

Toimia etusijajärjestyksen toteuttamiseksi (1/2)

- Jätteen määritelmän selventäminen; nykyistä täsmällisempiä säännöksiä siitä, milloin aine tai esine on:
 - sivutuotetta eikä jätettä
 - lakannut hyödyntämistoimen seurauksena olemasta jätettä (asetuksenantovaltuus)
- jätteen vastaanottopaikkojen hyväksymismenettelyjen keventäminen

Toimia etusijajärjestyksen toteuttamiseksi (2/2)

- Tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan ja jakelijan yleiset velvollisuudet
- Pakkausten tuottajavastuun laajentaminen
- Jätteen tuottajien velvollisuus pitää kirjaa ominaisjättemäärästä
- Materiaalien käytön tehokkuus uutena elementtinä käyttöön ympäristöluvan lupamääräyksissä huomioon otettavana seikkana
- Asetuksenantovaltuudet tarkempien säännösten antamiseen (esim. kieltä sijoittaa biohajoavaa jätettä kaatopaikalle, lajittelovelvollisuudet)
- Jätesuunnittelu ja jäteneuvonta (9 luku)

Etusijajärjestystä koskevia tavoitteita

- **Tuottajavastuujätteille säädetty määrälliset kierrätystavoitteet (asetus)**
 - jätepaperi, pakkaukset, romuajoneuvot, SE-laiteromu, paristot ja akut, renkaat
- **Biohajoavan jätteen kaatopaikkasijoittamiselle säädettyjen rajoitusten tiukentaminen (asetus)**
- **Valtakunnallinen jätesuunnitelma (v. 2016)**
 - yhdyskuntajäte: kierrätys 50 %, energia 30 %
- **Jätedirektiivin kierrätystavoitteet (v. 2020):**
 - kotitalouksien ym. paperi, metalli, muovi ja lasi 50 %
 - rakennus- ja purkujäte 70 %
 - biojäte tarvittaessa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vastuu jätehuollon järjestämisestä ja vastuun siirtyminen (4 luku)

Järjestämisvastuu laissa

- Järjestämisvastuu laissa:
 - **Jätteen haltija**, paitsi, kun vastuu on:
 - **Kunnalla** asuinkiinteistöistä sekä julkisista ja vastaavista palveluista tulevien yhdyskuntajätteen osalta tai
 - **Tuottajalla** tietyistä tuotteista tulevan jätteen osalta
 - Jätteen haltijan laiminlyödessä vastuu siirtyy kiinteistönhaltijalle, jos tämä on sallinut toiminnan
 - Vastuun siirtymisestä omat säännökset

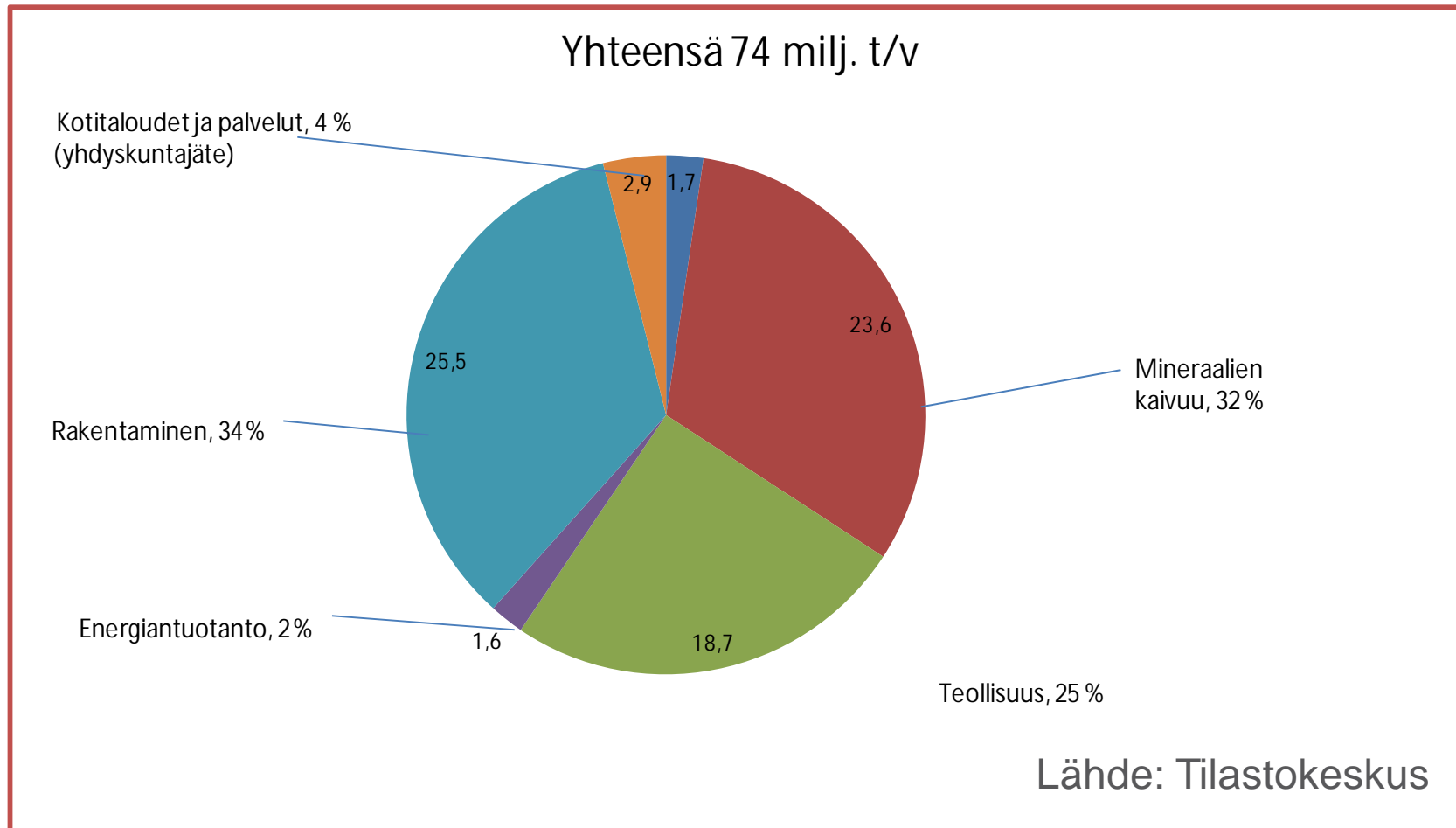

Toimitusketju laissa:

- Kiinteistön haltijan ja muun jätteen haltijan on toimitettava jäte kiinteistökohtaiseen jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottopaikkaan.
- Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäte tulee kunnan haltuun, kun se haetaan kiinteistön vastaanottopaikasta tai on toimitettu alueelliseen vastaanottopaikkaan.
- Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljettajan on toimitettava jäte kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan.

Jätteiden määrä Suomessa 2007

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Kunnan järjestämä jätehuolto: (5 luku)

Miksi kunnalle vastuuta yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä (1/2)?

- Jätehuollon toimivuuden turvaaminen kaikissa oloissa ja kaikkialla, myös taloudellisen laskusuhdanteen aikana ja haja-asutusalueella
- Palvelujen ja maksujen tasapuolisuuden turvaaminen kaikille
- Logistinen tehokkuus; kiinteistöjä yli 1,5 miljoonaa, useita jätelajeja/kiinteistö
- Merkittävien pitkän aikavälin investointien edellytyksenä on riittävien jätevirtojen takaaminen suuria kokonaisuuksia hallitsevalle julkiselle toimijalle.

Miksi kunnalle vastuuta yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä (2/2)?

- Kotitalouksien ja muiden pienten toimijoiden neuvotteluvoima palvelujen kilpailuttajana pieni; useat jätteen tuottajat hyötyvät kunnan kilpailuttamisesta
- Kunnan kilpailutus (kuljetukset, käsittely) tehostaa kilpailua; kunta tilaa pääosan palveluista yksityisiltä yrittäjiltä; edistää uusien innovaatioiden tuottamista jätehuoltoon.

Yhdyskuntajätehuollon vastuunjako

- **Nykyinen vastuunjako säilytetään pääpiirteissään:** kunnan vastuulla kotitalousjätteet ja julkisen toiminnan yhdyskuntajätteet
- Kunnan vastuulle **lisätään yksityisen sosiaali- ja terveystalouden ja koulutuksen yhdyskuntajätteet** (n. 1-2 % yhdyskuntajätteestä); tavoitteena vastuunrajojen selkiyttäminen
- Muut elinkeinotoiminnan yhdyskuntajätteet säilyvät jätteen haltijan vastuulla (n. 30-40 % yhdyskuntajätteestä)
- **Kunnalle velvollisuus tarjota kapasiteettinsa puitteissa jätehuoltopalveluja elinkeinonharjoittajalle** muun palvelutarjonnan puuttuessa (ns. ”perälauta”): tavoitteena jätehuollon toimivuuden turvaaminen.
 - Kunnan jätehuoltopalveluja koskevia laatuvaatimuksia täsmennetty (34 §)

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Yhdyskuntajätteen kuljetuksen järjestämismvaihtoehdot

Jätteenkuljetus kiinteistöiltä:

Vaihtoehdot:

- **Kunnan järjestämä jätteenkuljetus** (perusvaihtoehto) sekä
- **Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus;** (Kunnan päätöksellä, jos lain kriteerit täyttyvät; nykyinen ”sopimusperusteinen jätteenkuljetus”)
 - Kuljettajan on toimitettava jäte kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan.
 - Kuljettajan ilmoitettava säännöllisesti tietyt kuljetuksia koskevat tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle. Tarkoitus on helpottaa valvontaa.
- **Kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta ei tarvitse järjestää tietyillä alueilla.** Kunta päättää lain kriteerein.
- Jos ei järjestetä kiinteistöittäin, kunnan on järjestettävä **alueellinen vastaanottopaikka.**
 - Julkisen toiminnan ja yksityisen sosiaali-, terveys- ja koulutustoiminnan jätteen haltijalla mahdollisuus hakea vapautusta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Tuottajan järjestämisvastuu (6 luku)

Tuottajavastuu

- Säännösten virtaviivaistaminen ja yhtenäistäminen
- **Pääosin säännösten asiasisältö säilyy nykyisen kaltaisena**
- Ehdotettujen muutosten tavoitteena vastuiden ja oikeuksien selventäminen:
 - Jakelijan vastaanottovelvollisuus
 - Tuottajayhteisön perustaminen ja toiminnan turvaaminen
 - Tuottajavastuun suhde muiden toimijoiden järjestämään jätehuoltoon
 - Pakkausten tuottajavastuu

Tuottajavastuu Pakkausten jätehuolto

- **Nykyisessä laissa osittainen tuottajavastuu:**
 - Tuottajan on huolehdittava, että keskimäärin 61 % pakkausjätteestä hyödynnetään ja että asetuksella säädetyt materiaali-kohtaiset kierrätys- ja hyödyntämistavoitteet täytetään.
 - Muilta osin kunnan tai jätteen haltijan vastuulla.
 - Käytännössä tuottaja on vastannut vain elinkeinotoiminnan pakkausjätehuollosta, siitäkin vain osin; kuluttajapakkauksista on huolehtinut kunta, joka on kustantanut pakkausten jätehuollon kunnan jätemaksuilla.

Tuottajavastuu Pakkausten jätehuolto

- **Lakiesityksen tavoitteena** samanlainen tuottajavastuu pakkauksille kuin muille tuoteryhmille (SER, romuajoneuvot, paristot, ym.)
 - Tuottaja vastaa pakkausten jätehuollosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista
 - Vähimmäisvaatimukset vastaanottopaikkojen määrästä säädetään asetuksella; tavoitteena riittävä palvelutaso koko maassa
 - Kustannukset siirtyvät kunnalta tuottajien katettaviksi; tuottajat siirtävät kustannuksen pakkausten hintaan

Tuottajavastuu Suhde muiden toimijoiden jätehuoltopalveluihin

- Tuottajalla ”etuajo-oikeus”: Muut jätehuollon toimijat saavat osallistua jätehuollon järjestämiseen vain, jos **tämä ei vaikeuta** tuottajan velvollisuuksien toteuttamista.
- Vastuiden ja oikeuksien tasapaino välttämätön tuottajien järjestämän jätehuollon toimivuuden turvaamiseksi; tuottajavastuun pääasiallinen tarkoitus on ympäristön ja terveyden suojeleminen.

Tuottajavastuu

Suhde muiden toimijoiden jätehuoltopalveluihin

- Kunta saa täydentää tuottajan järjestämää käytöstä poistettujen tuotteiden vastaanottoa.
- Kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden osalta kunta vastaa niiden jätteiden jätehuollon järjestämisestä, joita ei toimiteta tuottajan järjestämään vastaanottopaikkaan.
- Kunta voi järjestää vastuualueellaan erilliskerätyn **pakkausjätteen** kiinteistökohtaisen kuljetuksen tuottajan järjestämään jätehuoltoon.
- Jos kunta ei järjestä, voi kiinteistön haltija järjestää

Valvonnan ja seurannan tehostaminen

- Jätteenkuljetusten valvonnan parantaminen
 - siirtoasiakirjajärjestelmä vaarallisten jätteiden lisäksi myös eräiden tavanomaisten jätteiden kuljetuksiin
 - mm. jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymismenettelyjen ja rekisteristä poiston täsmentäminen
 - Jätteenkuljetuksen valvonnan tehostaminen
- ”Omavalvonnan” kehittäminen
 - kirjanpitovelvollisuuden laajentaminen mm. kaikkiin jätteen kuljettajiin ja välittäjiin
 - säännös ns. omavalvontajärjestelmästä
- Laiminlyöntimaksun käyttöönotto
 - ilmoitus-, tiedonanto-, siirtoasiakirja- ja vastaavien velvoitteiden laiminlyönneistä

Rekisterit jätelakiehdotuksessa

- **Jätehuoltorekisteri:** Ammattimainen kuljettaja ja jätteen välittäjä (ELY)
- **Tuottajarekisteri:** Tuottaja, tuottajayhteisö ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjä (PIR-ELY)
- **Ilmoitus toiminnasta:** Ammattimainen kerääjä
Vastaanottaja: Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka ilmoittaa rekisteriin merkitsemisestä ilmoituksen tekijälle
- **Jätteen kansainvälisiä siirtoja koskevien ilmoitusten rekisteri:** Siirtojen tekijät (SYKE)
- **Rekisteri jätteen kuljetuksista:** Jätteen kuljettaja (Kunta)

Jätehuoltorekisteriin ja tuottajarekisteriin **hyväksymistä koskevan päätöksen peruuttamisen ja raukeamisen** kriteerit määritelty.